

POZANTI'DA SAPTANAN AFİT PREDATÖRÜ Leucopis TÜRLERİ

Bahattin KOVANCI*

ÖZET

Afit predatörü Leucopis türleri üzerinde yapılan faunistik araştırmalar sırasında Pozantı (Adana)'da 4 tür bulunmuştur. Bu türlerden Leucopis compacta Tanas. Türkiye için yeni kayıt niteliğindedir. Ayrıca diğer türler için yeni av ve konukçu bitkiler bildirilmiştir.

RESUME

Les espèces de Leucopis, prédatrices de pucerons, trouvées à Pozantı

Pendant les recherches faunistique faites sur les espèces de Leucopis, prédatrices de pucerons, 4 espèces sont trouvées à Pozantı (Adana). L'une de ces espèces, Leucopis compacta Tanas., est la première fois signalée en Turquie. En outre, les nouvelles proies et plantes-hôtes sont indiquées pour les autres espèces.

GİRİŞ

Son yıllarda zararlı böceklere karşı yapılan mücadelede kullanılan ilâçların insan ve hayvan sağlığı ile doğal denge üzerindeki olumsuz etkilerinin gitgide artması, ilâç fiyatlarının katlanarak yükselmesi, böceklere karşı kimyasal mücadele dışındaki yöntemlerin önem kazanmasına neden olmuştur. Bu arada böceklere karşı doğal düşmanların kullanılması suretiyle yapılan biyolojik mücadele üzerindeki çalışmalar da önemli ölçüde artmıştır.

Kültür bitkilerinin ve diğer bitkilerin önemli zararlılarından olan yaprak bitlerinin doğal düşmanlarının tesbiti üzerinde Türkiye'de Giray (1970), Düzgüneş ve ark. (1982 a ve b) ile Zeren ve Düzgüneş (1983), önemli çalışmalar yapmışlardır.

Bu çalışma bir yandan Türkiye için yeni bir *Leucopis* türünü belirtmesi diğer yandan da yeni av ve konukçu bitki bildirişleri yönünden önemli görülmüş ve temel faunistik bilgilerin tamamlanmasına olan katkısı dolayısıyla yayınlanmıştır.

* Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü

Adana'ya yapılan bir gezi dönüşünde Pozantı'da *Mentha* sp. ile *Carduus* sp. üzerinde yaprak bitlerinin yoğun olarak bulunduğu ve bunlar üzerinde de *Leucopis* türlerinin beslendiği gözlenmiştir. Bu bitkiler kesilerek polietilen torbalara konmuş ve Ankara'ya getirilerek laboratuvarında kültüre alınmıştır. Bu amaçla afit taşıyan bitki örnekleri, içinde su bulunan ortası delinmiş plastik kapaklı cam kavanozlara daldırılmış ve deliğin çevresi pamukla kapatılarak afitlerin suya düşmeleri önlenmiştir. Bu şekilde cam kavanozlara daldırılmış afit taşıyan bitki örnekleri üzeri tülbeentle kaplı plastik kaplara yerleştirilmiş, $25 \pm 3^{\circ}\text{C}$ sıcaklık, % 60-70 oranlı nem bulunan ve floresan lamba ile aydınlatılan basit klima odasına konmuştur.

Ergin hale gelen *Leucopis* türleri % 70'lik alkole alınmıştır. Türlerin teşhisi V. N. Tanasijschuk (Sovyet Bilim Akademisi Zooloji Enstitüsü, Leningrad — USSR) tarafından yapılmıştır.

ARAŞTIRMA SONUÇLARI ve TARTIŞMA

Pozantı'da *Leucopis* cinsine bağlı afit predatörü 4 tür saptanmış olup bu türlerden birisi Türkiye faunası için yeni kayıt niteliğindedir.

Tür: *Leucopis compacta* Tanasijschuk

Bulunduğu Yer	Tarih	Beslendiği Afıt	Konukçu Bitki
Pozantı	3.6.1979	<i>Aphis affinis</i> Del. Guer.	<i>Mentha</i> sp.

Türkiye için yeni bir türdür.

Tür: *Leucopis caucasica* Tanasijschuk

Bulunduğu Yer	Tarih	Beslendiği Afıt	Konukçu Bitki
Pozantı	3.6.1979	<i>Aphis affinis</i>	<i>Mentha</i> sp.
Pozantı	3.6.1979	<i>Brachycaudus (Acaudus) cardui</i> (L.)	<i>Carduus</i> sp.

Düzgüneş ve ark. (1982 a), bu türün Ankara'da *Hyalopterus pruni* (Geoffr.) (Konukçu bitki: *Prunus domestica*) üzerinde beslendiğini belirtmektedirler. Tanasijschuk ve ark. (1976)'nın Fransa için verdiği konukçu bitki ve av listesinde yukarıda belirtilen konukçu bitki ve avlar yer almamaktadır.

Tür: *Leucopis pseudomelanopus* Tanasijschuk

Bulunduğu Yer	Tarih	Beslendiği Afıt	Konukçu Bitki
Pozantı	3.6.1979	<i>Aphis affinis</i>	<i>Mentha</i> sp.

Bu türün Ankara'da *Hyalopterus pruni* (Konukçu bitki: *Prunus domestica*) üzerinde beslendiği tesbit edilmiştir (Düzgüneş ve ar. 1982 a).

Bulunduğu Yer	Tarih	Beslendiği Afıt	Konukçu Bitki
Pozantı	3.6.1979	<i>Aphis affinis</i>	<i>Mentha</i> sp.
Pozantı	3.6.1979	<i>Brachycaudus (Acaudus) cardui</i>	<i>Carduus</i> sp.

Türkiye'de Ankara'da *Aphis pomi* De. Geer (Konukçu bitki: *Malus communis*) ve *Hyalopterus pruni* (Konukçu bitki: *Prunus domestica*) üzerinde beslendiği kaydedilmektedir (Düzgüneş ve ark. 1982 a). Remaudiere ve ark. (1973), bu türün Fransa'da *Aphis* ve *Brachycaudus* kolonileri üzerinde yaygın olarak bulunduğunu bildirmektedirler.

Düzgüneş ve ark. (1982 a), Türkiye faunası için yeni afıt predatörü 6 *Leucopis* türü saptamışlardır. Bunun dışında Mc Alpine (1971), tarafından bir, Kavut ve ark. (1974), tarafından bir ve Tunçyürek - Soydanbay (1976), tarafından bir olmak üzere toplam 3 türün daha Türkiye'de bulunduğu kaydedilmektedir. Çukurova bölgesinde Zeren ve Düzgüneş (1983), *Leucopis grisiola* (Fall.)'nın bulunduğunu belirtmektedirler.

Leclant (1974), Fransa'da *Leucopis* türlerinin elma bahçelerinde özellikle yaz aylarında *Aphis pomi* ve *Dysaphis* spp. üzerinde etkili olduğunu bildirmektedir. Küçük fakat çok yararlı olan bu predatörler üzerindeki faunistik çalışmalar tamamlanmalı ve predatör-av ilişkileri üzerindeki çalışmalara yönelerek bunların biyolojik mücadelede kullanılma olanakları açıklığa kavuşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

- DÜZGÜNEŞ, Z., TOROS, S., KILINÇER, N. ve KOVANCI, B. 1982 a. Ankara İlinde Saptanan Afıt Predatörü *Leucopis* Türleri (Dip.: Chamaemyiidae). *Türk. Bit. Kor. Derg.* 6: 91-96.
- DÜZGÜNEŞ, Z., TOROS, S., KILINÇER, N. ve KOVANCI, B. 1982 b. Ankara İlinde Bulunan Aphidoidea Türlerinin Parazit ve Predatörleri. Tarım ve Orman Bak. Zir. Müc. ve Zir. Kar. Gn. Md. Ankara. 251 s.
- GİRAY, H. 1970. Harmful and Useful species of Coccinellidae (Coleptera) form Aegean region with notes on their localities, collecting dates and hosts. *Yearbook of Fac. Agr. Univ. Ege* 1 (1): 35-50.
- KAVUT, N., DİNÇER, J. ve KARMAN, M., 1974. Ege Bölgesi Pamuk Zararlılarının Predatör ve Parazitleri Üzerinde Ön Çalışmalar. *Bit. Kor. Bül.*, 14 (1): 19-28.
- LECLANT, F. 1974. Les Organismes Auxiliaires En Verger de Pommiers. *OİLB/SROP*, 87-88.
- McALPINE, I. F. 1971. A Revision of the Subgenus *Neoleucopis* (Dip. Chamaemyiidae) *Can. Ent.*, 103: 1851-1874.
- REMAUDIÈRE, G., IPERTI, G., LECLANT, F., LYON, J.P. et MICHEL, M.F. 1973. Biologie Et Ecologie Des Aphides Et De Leurs Ennemis Naturels. Application à la Lutte Intégrée en Vergers. *Entomophaga, Mém. Hors Ser.* 6, Paris. le François, 35.
- TANASIJSCHUK, V. N., REMAUDIÈRE, G. et LECLANT, F. 1976. Dip.

Chamaemyiidae, Prédateurs de Pucerons et de Cochenilles de France. *Ann. Soc. Ent. Fr.* (N.S.) 12 (4): 691-698.

- TUNÇYÜREK - SOYDANBAY, M. 1976. Türkiye'de Bitki Zararlısı Bazı Böceklerin Doğal Düşman Listesi, Kısım I, *Bit. Kor. Bült.*, 16 (1): 32-46.
- ZEREN, O. ve DÜZGÜNEŞ, Z. 1983. Çukurova Bölgesinde Sebzelelerde Zararlı Olan Aphidoidea Türlerinin Doğal Düşmanları Üzerinde Araştırmalar. *Türk. Bit. Kor. Derg.* 7: 199-211.